

Remissvar

Stockholm 2024-01-30

Till: u.remissvar@regeringskansliet.se

Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation

Dnr: SOU 2023:59

Läkemedelsindustriföreningen (Lif) har genom remiss beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerat betänkande.

Övergripande synpunkter om forskningsfinansiering

Som branschorganisation för de forskande läkemedelsföretagen i Sverige verkar Lif för ökad hälsa och välfärd genom att stärka och utveckla den svenska life science-sektorn och därigenom Sveriges konkurrenskraft.

Life science är en av de mest forskningsintensiva branscherna i Sverige där läkemedelsföretagen står för en betydande del av forskningsinvesteringarna, knappt 10 miljarder årligen. Lifs medlemsföretag utgörs av huvudsakligen två olika grupper av företag, globala läkemedelsföretag samt små- och medelstora forskande läkemedelsföretag (SMF). De mindre företagen har behov tillgång till finansiering via det statliga innovationssystemet medan de större globala företagens behov snarare ligger i att de aktörer man samverkar med har tillgång till statlig forskningsfinansiering och därigenom skapas förutsättningar för forskning i samverkan. Statliga forskningsinvesteringar fungerar därmed som en katalysator för att ytterligare öka företagens investeringar. I Sverige bör statens satsningar därför ligga på minst samma nivå som motsvarande satsningar i andra länder och det svenska erbjudandet måste kunna beskrivas på ett enkelt sätt med tydliga nationella ingångar och med en professionell nationell hantering. Över tid har Sveriges offentliga investeringar inom FoU stagnerat, medan de offentliga investeringarna globalt under en 20-årsperiod nästintill har tredubblats. Sverige är fortsatt en stark forskningsnation men det globala försprånget har jämfört med OECD-genomsnittet halverats under samma tidsperiod.

Att Sverige upprätthåller en internationellt konkurrenskraftig och vetenskapligt excellent forskning är viktigt för att skapa god tillgång till kompetens för såväl offentliga som privata forskningshuvudmän. Det är även av stor betydelse för att attrahera internationellt ledande forskare till Sverige. Sammantaget bidrar det till att skapa ett attraktivt ekosystem för forskande läkemedelsföretag att verka och investera i. För att få full utväxling av såväl offentliga som privata investeringar krävs en ambitionshöjning i den svenska forsknings- och innovationspolitiken för att i större utsträckning främja kunskapsöverföring och samverkan mellan akademi och företag.

Läkemedelsbranschen är en av Sveriges viktigaste exportnäringar som bidrar med drygt 132 miljarder i exportintäkter (2022). Att fortsatt utveckla förutsättningarna för samverkan mellan akademi och företag är avgörande för en fortsatt positiv utveckling av läkemedelsexporten. Läkemedelsföretagens prekliniska forskning sker till stor del i samverkan mellan akademi och SMFs för att sedan tas vidare till klinisk fas hos läkemedelsföretagen. Man är således beroende av förutsättningar för samverkansforskning och det är därför angeläget att den statliga forskningsfinansieringen adresserar långsiktiga satsningar på forskning i samverkan genom relevanta incitamentsstrukturer och strategiska satsningar som exempelvis strategiska innovationsprogram.

En utmaning i organisering och prioritering av offentlig forskningsfinansiering är avvägningen mellan det som kan definieras som nyfikenhetsdriven forskning eller grundforskning - oftast med akademien som forskningshuvudman - och det som kan definieras som behovsdriven forskning, vilken inte sällan genomförs i samverkan mellan akademi och näringsliv. Lif vill lyfta fram vikten av att säkerställa en god balans mellan dessa utifrån att det inte finns ett motsatsförhållande mellan behovsmotiverad- respektive grundforskning utan snarare ett synergiförhållande, där mycket av den grundforskning som görs i mångt också är behovsdriven.

Allmänna synpunkter

Lif välkomnar utredningens förslag om en ny struktur för statens forskningsfinansiärer och stödjer förslaget om att skapa en ny organisering med färre statliga forskningsfinansiärer. Forskningssystemet – liksom samhället i övrigt - förändras över tid vilket ställer nya krav på en ändamålsenlig struktur och organisering av den statliga forskningsfinansieringen. En central förändring är att samverkan mellan akademi och företag utvecklats och intensifierats. Idag är det en mer nära och långsiktig samverkan vilket inte adresseras till fullo i nuvarande system, vilket leder till att Sverige riskerar halka efter i den internationella konkurrensen.

Förutsättningar till finansiering av strategiska initiativ är viktigt för att ta tillvara den innovationskraft som exempelvis life science-systemets aktörer gemensamt besitter. När nya möjligheter eller utmaningar identifieras är det angeläget att det finns möjlighet för de statliga forskningsfinansiärerna att agera och omsätta dessa till faktiska initiativ och strategiska satsningar parallellt med ordinarie utlysningar. För det krävs såväl organisatoriska som finansiella förutsättningar att ta tillvara identifierade möjligheter på ett effektivt sätt genom exempelvis samverkansforskning. Det skapar goda förutsättningar för företag att tillsammans med akademi och offentliga aktörer arbeta gemensamt och långsiktigt för att stärka såväl excellent forskning som förutsättningar för företagets investeringar i forskning och innovation i Sverige vilket bidrar till ett konkurrenskraftigt ekosystem.

Lif stödjer utredningens uttalade ambition att skapa en organisering som dels skapar tydlighet och en administrativt enklare struktur, dels ger förutsättningar för ett mer sammanhållet forskningsfinansieringssystem som säkerställer att forskningsresultat kan tas hela vägen fram till utveckling och implementering.

Lif tillstyrker förslaget om att majoriteten av statens forskningsfinansiering konsolideras till den föreslagna strukturen och att de medel som i nuläget utlyses av ett antal myndigheter utöver forskningsråden flyttas till den nya organiseringen för att undvika överlapp eller glapp i

finansieringssystemet. För näringslivet är det dock avgörande att den sakkunskap som finns på enskilda myndigheter finns tillgänglig för forskningsfinansiärerna/råden så att strategiskt viktiga insatser inom specifika områden fortsatt möjliggörs. Omorganisationen bör genomföras med så liten påverkan som möjligt för både forskningsfinansiering och för forskningskompetens av stor betydelse för näringslivet på myndigheter och råd.

Specifika synpunkter

Lif tar inte ställning till om den mest effektiva organiseringen av det framtida forskningsfinansieringssystemet utgörs av den föreslagna tre- eller två myndighetsmodellen. Oavsett organisationsmodell är det angeläget med en välavvägd balans mellan akademiskt drivern grundforskning, behovsmotiverad forskning och innovation.

6.2.1 Förslag: en statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter

Lif stödjer utredningens förslag om en ny organisering av de statliga forskningsfinansiärerna och instämmer i den analys som pekar på vikten av att konsolidera organiseringen och minska fragmentisering, överlapp och risk för gap. Det är angeläget att skapa ett mer sammanhållet system som möjliggör finansiering till samtliga relevanta aktörer som bedriver forskning inom de områden som respektive forskningsfinansiär ansvarar för, dvs att Vetenskapsmyndigheten kan finansiera forskning också hos privata forskningshuvudmän såsom forskande läkemedelsföretag. Nuvarande ordning har skapat luckor i finansieringsflödet från den nyfikenhetsdrivna grundforskningen till behovsanpassad forskning.

6.4.1 Förslag om en ny vetenskapsmyndighet

Lif tillstyrker utredningens förslag om inrättandet av en ny vetenskapsmyndighet men utan de delar som rör forskningsinfrastruktur. Forskningsinfrastrukturer utgör en viktig del i samverkan mellan akademi och företag och har också en viktig roll att fylla i att adressera och lösa samhällsutmaningar. För det krävs en tydlig modell för att prioritera och långsiktigt finansiera forskningsinfrastrukturer av vikt för att säkerställa såväl tillgång till excellent forskning som att skapa ett konkurrenskraftigt life science-ekosystem. Företagens användning, nyttjande och finansiering av forskningsinfrastrukturer är avgörande för att långsiktigt bygga relevanta och attraktiva infrastrukturer. Lif föreslår därför att denna del flyttas till den föreslagna myndigheten för strategisk forskning.

6.4.2 Förslag om ny myndighet för strategisk forskning

Lif tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en myndighet för strategisk forskning med ett särskilt ansvar för att identifiera områden av särskild strategisk vikt i nära samverkan med näringsliv och offentliga aktörer såsom regioner för att säkerställa ett mer proaktivt agerande nationellt, inom EU och internationellt. Lif tillstyrker även utredningens förslag om den föreslagna myndighetens roll som expertmyndighet med ansvar för analys och uppföljning. Lif vill särskilt betona att den strategiska forskningsmyndigheten föreslås ha ett särskilt ansvar att den kompetens och kunskap som finns hos övriga myndigheter som idag finansierar forskning också involveras i den nya myndighetens strategiska arbete på kort- och långsikt.

6.5.4 Förslag om ett gemensamt ansöknings- och ärendehanteringssystem

Att förenkla och effektivisera de administrativa processerna för att ansöka om forskningsfinansiering är angeläget för att forskare ska kunna lägga majoriteten av sin tid på genomförandet av forskningen. Lif tillstyrker förslaget om ett gemensamt ansöknings- och ärendehanteringssystem för att möjliggöra detta.

6.5.1 Förslag om en formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi samt 6.5.2 Förslag om en formell grupp för operativ och administrativ samordning

Oaktat vilken modell som väljs för kommande organisering är det nödvändigt att säkerställa att gränsytor mellan forskningsfinansiärerna hanteras på ett effektivt och strategiskt sätt. Ett sammanhållet system från grundforskning till implementering där överlapp och glapp minimeras och där en gemensam såväl strategisk som operativ samordning är en del av strukturen är avgörande för att ta ett helhetsgrepp kring statens forskningsfinansiering. Lif tillstyrker utredningens förslag om en formell grupp för såväl den operativa som administrativa samordningen liksom motsvarande grupp för strategisk samordning med ansvar att utveckla en gemensam systemstrategi. Det är viktigt att detta arbete prioriteras, att enbart organisatoriskt strukturera om utan ett uttalat fokus på gränstytor och gemensam systemstrategi riskerar att omintetgöra utredningens ambitioner med en ny organisering.

6.6.1 Förslag om indirekta kostnader

Lif tillstyrker förslaget om att utreda indirekta kostnader i samband med forskningsfinansiering. För forskande läkemedelsföretag är det viktigt att Sverige erbjuder en konkurrenskraftig forskningsfinansiering vilket inkluderar en modell för indirekta kostnader och overhead vid forskningssamverkan. Med nuvarande system skiljer det sig väsentligt åt mellan olika forskningshuvudmän och höga indirekta kostnader ökar risken att företag väljer att förlägga forskningssamverkan och därmed investeringar i andra länder.

Lif bistår gärna med kunskap och underlag kring forskningsfinansieringssystemet utifrån behov, möjligheter och utmaningar för forskande läkemedelsföretag.

Med vänliga hälsningar

Johan Färnstrand
Generalsekreterare Lif